

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017, 1.-4. gr.

Málshæiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ársreikninga, nr. 3/2006, lögum um hlutafélög, nr. 2/1995, og lögum um einkahlutafélög, nr. 138/1994 (skil ársreikninga).
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti.
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	11. júní 2019.

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni

Forsaga máls:

Með lögum nr. 73/2016 um breytingu á lögum um ársreikninga voru m.a. gerðar breytingar sem miða að því að auka gagnsæi í viðskiptum, þ.m.t. að sporna við kennitölulakki og bæta skil ársreikninga. Í því sambandi var lögð til breyting á 1. gr. laganna til að tryggja sé að öll félög sem falla undir lög um ársreikninga skili ársreikningum til ársreikningaskrár hvort sem þau stunda atvinnurekstur eða ekki. Einnig voru styrktar heimildir ársreikningaskrár til að leggja á sekt vegna vanskila á ársreikningi. Þá var heimild til að krefjast skipta á búi félags sem ekki skilar ársreikningi til opinberrar birtingar færð frá hlutafélagaskrá til ársreikningaskrá og tímamörkin stýtt og ráðherra veitt heimild til að setja reglugerð um framkvæmd við gerð kröfu um skipti á búi félags.

Þrátt fyrir bætt skil ársreikninga í kjölfar fyrrgreindra lagabreytinga er þörf á frekari úrbótum til að bregðast við uppsöfnuðum vanda á þessu sviði. Enn er fjöldi félaga sem ekki skilar ársreikningi og ekki liggur fyrir hvort um er að ræða félög sem eru í rekstri. Gera má ráð fyrir að nokkur hluti þessara félaga séu ekki í rekstri en mikilvægt er að bregðast við með því að afskrá og/eða slíta þeim félögum sem ekki skila ársreikningi og skekkja þannig heildarmynd af viðskiptalífni.

Tilefni lagasetningar:

Í framhaldi af lagasetningunni 2016 hefur atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið unnið áfram með málið. Ráðuneytið hefur annars vegar unnið að því að setja reglugerð um framkvæmd ársreikningaskrár við gerð kröfu um skipti á búi félags en hins vegar reynt að leita leiða til að fækka þeim félögum sem færu í slíka slitameðferð. Hinn 31. maí 2019 nam fjöldi þeirra félaga sem ekki hafði skilað ársreikningi vegna reikningsársins 2017 alls 2.066. Þær lagabreytingar sem nú er unnið að miða að því að fækka þeim félögum sem fara í slitameðferð, annars vegar með því að skerpa á heimildum hlutafélagaskrár til afskráningar félaga þannig að í einhverjum tilvikum sé hægt að afskrá félag í stað þess að krefjast skipta á búi þess. Hins vegar að ársreikningaskrá verði í undantekningartilvikum heimilað að fella niður álagðar sektir vegna vanskila á ársreikningi.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Breytingar á lögum um ársreikninga til skýringa á ákvæðum laganna um heimild ársreikningaskrár til að krefjast skipta á búi félags sé ársreikningi ekki skilað til ársreikningaskrár innan þess frests sem kveðið er á um í lögnum. Einnig er gert ráð fyrir að sett verði reglugerð með nánari fyrirmælum um meðferð slíkra mála hjá ársreikningaskrá.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Þrátt fyrir þær breytingar sem gerðar voru á lögum um ársreikninga á árinu 2016 er enn mikill fjöldi félaga sem ekki skilar ársreikningi innan þess frests sem kveðið er á um í lögum um ársreikninga og er nauðsynlegt að bregðast við þeim vanda.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki

Stefna hins opinbera er að hér á landi sé heilbriggt og gagnsætt viðskiptalíf. Í Sáttmála Framsóknarflokks, Sjálfstæðisflokks og Vinstrihreyfingarinnar – græns framboðs um ríkisstjórnarsamstarf og eflingu Alþingis kemur fram að stefna þurfi að stöðugleika til lengri tíma og auka gagnsæi í athafnalífi og allri stjórnsýslu til að efla traust almennings á rekstri fyrirtækja, fjármálalífi, stjórnámum og stofnunum samfélagsins.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda

Markmiðið sem að er stefnt með lagasetningunni er bætt skil ársreikninga og að hægt sé að bregðast við með viðeigandi hætti þegar ársreikningar félaga berast ekki innan þeirra tímamarka sem kveðið er á um í lögum um ársreikninga.

C. Leiðir

1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?

Verði ekkert aðhafst má ætla að ekki fáiast skýr mynd af viðskiptalífinu hér á landi þar sem forsenda þess er gagnsæi viðskiptalífs með birtingu ársreikninga og sú heildarmynd og tölfræði sem fæst með þeim upplýsingum sem þar koma fram. Forsenda þess að fá að reka félag með takmarkaðri ábyrgð félagsmanna er upplýsingagjöf sem m.a. felst í opinberri birtingu ársreikninga slíkra félaga. Skortur á upplýsingum um rekstur slíkra félaga getur haft alvarlegar afleiðingar fyrir samfélagið og erfiðara verður að fá rétta mynd af misnotkun á hlutafélagiforminu ef þær upplýsingar eru ekki birtar.

2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið

Til að ná því markmiði sem að er stefnt þá kemur annað úrræði en lagasetning ekki til álita.

3. Mögulegar leiðir við lagasetningu

Breytingarnar kalla á breytingar á lögum um ársreikninga og fleiri lögum en aðrar leiðir við lagasetninguna koma ekki til álita.

D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?

1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni

Áformað er að gera breytingar á ákvæðum laga um ársreikninga, nr. 3/2006, hvað varðar heimild ársreikningaskrár til að krefjast skipta á búi félags skili það ekki ársreikningi innan þeirra fresta sem kveðið er á um í lögnum, og ákvæðum laga um hlutafélög, nr. 2/1995, og laga um einkahlutafélög, nr. 138/1994, um heimildir hlutafélagaskrár til afskráningar félaga. Með lagasetningunni er stefnt að því að bæta skil ársreikninga og að hægt sé að bregðast við með viðeigandi hætti þegar ársreikningar félaga berast ekki innan þeirra tímamarka sem kveðið er á um í lögum um ársreikninga. Þær lagabreytingar sem nú er unnið að miða að því að fækka þeim félögum sem fara í slitameðferð skv. 121. gr. laga um ársreikninga, annars vegar með því að skerpa á heimildum hlutafélagaskrár til afskráningar félaga þannig að í

einhverjum tilvikum sé hægt að afskrá félag í stað þess að krefjast skipta á búi þess. Hins vegar að ársreikningaskrá verði í undantekningartilvikum heimilað að fella niður álagðar sektir vegna vanskila á ársreikningi þegar hluthafar hyggjast sjálfir slíta félagi.

2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott

Um er að ræða breytingar á 121. gr. laga um ársreikninga um heimildir ársreikningaskrár til slita á félögum og heimildir ársreikningaskrár til að fella niður álagðar sektir. Einnig er um að ræða breytingar á 108. gr. laga um hlutafélög og 83. gr. laga um einkahlutafélög um heimildir hlutafélagaskrár til skýringar á heimildum hlutafélagaskrár til afskráningar félaga. |

E. Samræmi við stjórnarskrá og þjódarétt – aðrar grundvallarspurningar

1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjódréttarskuldbindinga?

Já áformin koma inn á svið félagafrelsisákvæðis og atvinnufrelsisákvæða stjórnarskrár en um er að ræða heimildir ársreikningaskrár til að krefjast skipta á búi félaga og heimildir hlutafélagaskrár til afskráningar félaga.

2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu?

Nei.

3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til?

Nei. |

F. Samráð

1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar?

Viðskiptalífið almennt og ríkisskattstjóri sem starfrækir ársreikningaskrá og hlutafélagaskrá.

2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta?

Eftirlit með skilum ársreikninga er í höndum ársreikningaskrár sem starfrækt er af ríkisskattstjóra en stofnunin heyrir undir málefna svið fjármála- og efnahagsráðuneytis.

3. Samráð sem þegar hefur farið fram

Ráðuneytið hefur haft samráð við embætti ríkisskattstjóra sem starfrækir ársreikningaskrá.

4. Fyrirhugað samráð

Samráð við ríkisskattstjóra sem og í samráðsgátt Stjórnarráðsins. |

G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er

1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal

Gangi áformin eftir er ekki gert ráð fyrir því að frumvarpið feli í sér auknar tekjur eða gjöld fyrir ríkissjóð. Ekki er gert ráð fyrir neinum fjárhagsáhrifum á afkomu ríkissjóðs. |

H. Næstu skref, innleiðing

1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina?

Já.

2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar?

Miðað er við að frumvarpið verði að lögum á haustþingi 2019 og öðlist þegar gildi. Frumvarpið er unnið í samráði við embætti ríkisskattstjóra sem starfrækir ársreikningaskrá en gert er ráð fyrir að stofnunin þurfi ekki sérstakan undirbúnings- eða aðlögunartíma.

3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur?

Ljóst er að verulegur kostnaður hlýst af því að krefjast skipta á búi þeirra félaga sem ekki skila ársreikningi til opinberrar birtingar en þegar ríkisskattstjóri gerir kröfuna þarf hann að leggja fram tryggingu vegna kostnaðar við slitin en á móti verði gerð krafa sem því nemur í búið þegar það er gert upp. Einnig þarf að hafa í huga að dómstólar þurfa að geta tekið við þeim málum sem fara í þennan farveg en gera má ráð fyrir að fyrstu árin verði fjöldi slíkra mála töluverður meðan unnið er að því að bregðast við uppsöfnuðum vanda síðustu ára vegna vanskila á ársreikningum en eins og fram hefur komið höfðu 2.066 félög ekki skilað ársreikningi fyrir reikningsárið 2017. Með lagasetningunni er miðað að því að fækka þeim fjölda félaga sem fara í slíka slitameðferð hjá dómstólum og þannig lækka kostnað ríkissjóðs vegna slíkra mála.

4. Mælikvarðar á árangur og útkomu

Skil ársreikninga til opinberrar birtingar hjá ársreikningaskrá.

5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur?

Ríkisskattstjóri sem starfrækir ársreikningaskrá heldur tölfræði yfir skil ársreikninga. |

I. Annað

| |

J. Fylgiskjöl

1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað
2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum |